

Torah from Around the World

*Het is toegestaan te liegen ter wille van de vrede,
maar de vrede mag nooit een leugen worden.*

(vrij naar BT Jevamot 65b, 6-8)

Sjabbat 27 augustus 2022/ 30 Av 5782, Reëe, Devariem /Deuteronomium 11:26 - 16-17

Tanach blz. 375 - 385

2de sefer: Beresjiet 14:1 - 19

Tanach blz. 382 - 385

Haftara: Jesjaja 66:10 - 23

Tanach blz. 912 - 913

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: **Rabbin Ruth H. Sohn** is rabbijn aan het Beit Midrash van het Hebrew Union College in Los Angeles.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.myjewishlearning.com/article/the-purpose-of-kashrut/>

Het doel van Kasjroet

"Man ist was man ißt," luidt een Duits gezegde, oftewel: wat we eten zegt van alles over wie wij zijn. Ik verbind dit gezegde graag met kasjroet. Wat onthullen de keuzes die we maken over wat we eten over wie we werkelijk zijn? Veel joden beschouwen kasjroet tegenwoordig als een achterhaald overblijfsel van de oude Israëlitische praktijk, uitgebreid door het rabbijnse jodendom, maar niet langer relevant voor het moderne leven. De presentatie van de verboden geassocieerd met kasjroet in de sidra Reëe daagt ons echter uit om de bedoeling van kasjroet opnieuw te overwegen.

Devariem 14 vertelt ons welke dieren, vissen en vogels we wel en niet kunnen eten. Ons wordt gezegd dat we een bokje niet in de moedermelk mogen koken, een bevel dat de basis werd voor de rabbijnse scheiding tussen melk en vlees. (Devariem 14:21; zie ook Sjemot 23:19 en 34:26)

Terwijl veel Joden tegenwoordig geloven dat de Bijbelse verboden tegen bepaald vlees en vis om gezondheidsredenen zijn, doet de sidra Reëe daar geen uitspraken over. Als dit namelijk het geval zou zijn, zou de uitdrukkelijke toestemming om vreemdelingen en buitenlanders het voedsel te geven dat wij niet mogen eten (Devariem 14:21) ronduit immoreel zijn. In plaats daarvan benoemt Reëe, zoals de Tora ook elders doet, het verbieden van bepaalde soorten voedsel strikt als onderdeel van het specifieke pad van de Jisraëlieten naar heiligheid: "Want u bent een volk dat aan de Eeuwige, zijn god, gewijd is." (Devariem 14:21) Wat is het aan deze verboden dat ze ons heilig kunnen maken? Interessant is dat het verboden voedsel wordt gekarakteriseerd als *tamee ... lachem* – ritueel onrein "voor jou" (Devariem 14:7, 8, 10). Om deze reden is het volkomen acceptabel voor andere mensen om ze te eten, alleen niet voor het volk Israël.

Traditionele en moderne commentatoren hebben verschillende verklaringen gegeven waarom bepaalde vissen, vogels en zoogdieren als *tahor* ("ritueel rein") worden beschouwd en daarom acceptabel zijn om te eten. Maar misschien belangrijker dan de betekenis van elk van de details van de verboden is het simpele feit dat we een lijst krijgen met wat we wel en niet mogen doen, waardoor geregeld is wat we dagelijks kunnen eten. Volgens de Tora vraagt God dat we ons onthouden van het eten van bepaald voedsel, niet omdat het ongezond of intrinsiek problematisch is, maar gewoon als een uitdrukking van onze toewijding. Net als bij andere *choekim* (wetten die de rabbijnse wijzen definiëren als zijnde zonder rationele verklaring), zijn deze verboden als de verzoeken van een geliefde: we begrijpen ze misschien niet, maar in wezen wordt ons gevraagd ze te volgen, puur als een uitdrukking van onze liefde. Dagelijks roept de naleving van kasjroet ons terug naar een persoonlijke relatie met God.

De wetten van kasjroet bieden een Joodse spirituele discipline die geworteld is in de concrete keuzes en details van het dagelijks leven - om te worden beoefend in een gebied dat het meest 'alledaags' lijkt. Het mooie van kasjroet is eigenlijk dat we allemaal eten, ongeacht onze leeftijd, persoonlijke interesses of geografische locatie, en de meesten van ons doen dit meerdere keren per dag. Hoewel we er soms voor kiezen om alleen te dineren,

wordt eten bijna overal als een sociale activiteit gezien. Een spirituele discipline rond eten is er een die de duidelijke boodschap uitdraagt dat spiritualiteit over veel meer gaat dan wat we doen in de synagoge en op feestdagen: het strekt zich uit tot elk gebied van ons leven, en dat elke dag opnieuw.

Kasjroet herinnert ons er keer op keer aan dat de Joodse spiritualiteit onlosmakelijk verbonden is met wat men 'lichamelijkheid' zou kunnen noemen. Het leert ons dat Joodse spirituele beoefening bestaat in het uitgaan van de meest gewone ervaringen - in alle aspecten van ons leven - en deze om te zetten in momenten van betekenis, momenten van verbinding. Kasjroet biedt een kader om dat te doen, rond kwesties van voedselbereiding en eten. Het is tijd om te koken: wat gaan we maken en hoe bereiden we het voor? Worden we slechts gedreven door een lege maag of ook door andere overwegingen? Op deze momenten kan kasjroet ons verbinden met de Joodse traditie, met andere Joden en met God. We hebben honger en gaan zitten voor een maaltijd, maar voordat we onze vork ter hand nemen, herinneren we ons dat de Joodse traditie ons de gewoonte biedt om even te wachten. Door het uitspreken van een zegenspreuk geven we onszelf een moment van dankbaarheid. We kunnen nog een stap verder gaan en besluiten om regelmatig tijdens het eten *tsedaka* opzij te zetten, zoals sommigen van ons proberen te doen. Dit kan worden gezien als een praktijk die vergelijkbaar is met de tiende die in de oudheid werd uitgevoerd, zoals uiteengezet in de verzen die onmiddellijk volgen op de regels van kasjroet in de sidra van deze week. (Devariem 14:22-29)

In plaats van gewoon ons eten op te eten en door te gaan naar de volgende activiteit, kunnen we van Joodse rituelen leren om even stil te staan en de maaltijd om te vormen tot een moment van verhoogd spiritueel bewustzijn.

Steeds meer Joden breiden hun naleving van het kasjroet uit door er ethische en milieuoverwegingen bij te betrekken. Is het voedsel geproduceerd onder omstandigheden die mens en milieu respecteren? Wordt aan de arbeiders die het voedsel plukten of bereidden een leefbaar loon betaald? Worden in onze manieren van produceren dieren humaner behandeld? Naast het toestaan dat deze vragen onze keuzes over wat te eten beïnvloeden, kunnen we ons *tsedaka*-geld besteden aan organisaties die zich bezighouden met deze problemen, zoals milieuorganisaties en belangenorganisaties van landarbeiders.

Vanaf de tijd van de Tora leert de Joodse traditie ons dat het spirituele domein heel het leven omvat. Kasjroet en de andere Joodse gebruiken die met eten te maken hebben, zijn een voorbeeld van deze leer en reiken verder dan zichzelf: ze dienen als dagelijkse herinnering om naar manieren te zoeken, die het alledaagse om kunnen vormen tot momenten van diepere verbinding en toewijding. Elk moment kan er een van verbinding zijn. Door andere *mitzwot* kunnen we proberen onze verbinding met elkaar en met God te verdiepen, zoals door de wetten die de juiste manier van spreken en intermenselijke ethiek regelen, evenals door de minder bekende maar rijke Joodse traditie van het cultiveren van *middot* (persoonlijke kwaliteiten zoals geduld en ruimhartigheid in ons oordeel). Een Joodse spirituele discipline rond eten, die met opzet wordt beoefend, kan ons elke dag

op deze koers zetten. "Je bent wat je eet." Dat wil zeggen, wat je kiest om te eten en hoe je ervoor kiest om te eten, zegt veel over wie je bent en wat voor soort leven je nastreeft.